

Üniversite Sıralama Sistemlerindeki Üniversite Adlarının Standardizasyon Sorunu: “University Ranking by Academic Performance (URAP)” Örneği*

Standardization Problem of University Names in University Ranking Systems: The Case of University Ranking by Academic Performance (URAP)*

Güleda DOĞAN, Umut AL

ÖZ

Günümüzde üniversite sıralama sistemleri çok farklı çevrelerce ele alınan bir konudur. Özellikle üniversite ile ilgili karar verici kişiler üniversite sıralama sistemlerini oldukça önemsemektedirler. Öte yandan sıralama sistemlerinin metodolojisi ve zayıf yanları üzerinde yapılan ciddi tartışmaların sayısı da çok fazla değildir. Bu çalışmada üniversite sıralama sistemlerindeki standardizasyon problemi ele alınmakta ve “University Ranking by Academic Performance (URAP)” örneği üzerinden konunun farklı boyutlarına dikkat çekilmeye çalışılmaktadır. Üniversitelerin sıralandığı listeler üzerinden karşılaştırmaların sağlıklı şekilde yapılabilmesi büyük ölçüde sıralama listelerindeki üniversite adlarının standart olup olmadığına bağlıdır. Çalışmamız URAP’ın ilk ortaya çıktığı yıl olan 2010 ile 2015 yılları arasında kapsamaktadır. Söz konusu yıl aralığında altı ayrı sıralama listesi incelenmiştir. Bu listelerde yer alan üniversite adlarının farklı yıllarda farklı şekilde geçtiği saptanmıştır. 2010-2015 yılları arasında URAP’ta adı standart olmayan 779 üniversite bulunmaktadır. Kimi üniversiteler ise aynı yıl içerisindeki listede birden çok kez yer almaktadır. Bu durumun sıralama mantığına uygun olmadığı açıktır. Üniversite sıralama sistemlerini önemli gören kişi ve kurumların bu tür sorunlar konusunda bilinçli olması ve oluşturacakları politikalarda buna uygun şekilde hareket etmeleri gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Üniversite sıralamaları, Akademik performans, URAP, Standardizasyon sorunu

ABSTRACT

Today, university ranking systems are being investigated in many different environments. Particularly, university decision makers are very concerned about university ranking systems. On the other hand, there are not many serious discussions about the methodology and weaknesses of these systems. In this research, the standardization problem in university ranking systems is addressed through ‘University

Doğan G., & Al U., (2018). Üniversite sıralama sistemlerindeki üniversite adlarının standardizasyon sorunu: “University ranking by academic performance (URAP)” örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 8(3), 583-592. <https://doi.org/10.5961/jhes.2018.299>

*Bu çalışma “Akademik performans odaklı uluslararası üniversite sıralama sistemlerinin genel sıralamalarına ve ölçütlerine göre değerlendirilmesi” başlıklı doktora tezinine (Doğan, 2017) dayanmaktadır ve Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir (Proje No: SBB-2016-11378).

*This study is based on the PhD thesis of “Academic performance oriented international university sorting systems on general ranking and criteria” (Doğan, 2017) and is supported by Hacettepe University Scientific Research Projects Coordination Unit (Project Number: SBB-2016-11378).

Güleda DOĞAN (✉)

ORCID ID: 0000-0001-7435-3181

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye
Hacettepe University, Faculty of Letters, Department of Information Management, Ankara, Turkey
guledaduzoyol@gmail.com

Umut AL

ORCID ID: 0000-0001-5199-0284

Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara, Türkiye
Hacettepe University, Faculty of Letters, Department of Information Management, Ankara, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 27.06.2018

Kabul Tarihi/Accepted : 06.08.2018

Ranking by Academic Performance (URAP)', by drawing attention to different dimensions of the subject. The ability to make comparisons correctly on the ranking lists of universities is largely based on whether the university names in these lists are standard. Our study covers the years between 2010, the first year that URAP has emerged, and 2015. Six different ranking lists have been examined in the above mentioned year range. It has been determined that the names of the universities in these lists are mentioned differently in different years. Between 2010 and 2015, there are 779 universities in URAP that do not have a standard name. Some universities are listed multiple times in the same year. It is clear that this does not conform with the ranking rationale. Individuals and institutions that consider university ranking systems to be important should be aware of such problems and act accordingly with the policies that they will create.

Keywords: University rankings, Academic performance, URAP, Standardization problem

GİRİŞ

Üniversite sıralama sistemleri çok farklı nedenlerle (üniversitelerin sıralamaları pazarlama amaçlı kullanımı, birimlerin sıralama sistemlerinin çıktılarını kullanarak üst yönetimlerden destek sağlamaya çalışmaları, kurumların kendilerini çeşitli ölçüvlere ("metrics") göre nerede olduğunu görme isteği gibi) oldukça popüler hale gelmiştir. Söz konusu popülerite kaynaklı olarak 2018 yılı itibarıyla dünyadaki ulusal ve uluslararası üniversite sıralama sistemlerinin sayısı 100'ü aşmıştır ["IREG Observatory on Academic Ranking and Excellence (IREG Observatory)", 2018a, 2018b]. Bir noktaya kadar akademi dışındaki yapının üniversite sıralama sistemlerinden elde edilen sonuçları kamuoyu ile paylaşım haberleşmesi makul karşılanabilir. Ancak işin mutfağını bilmesi gereken üniversite kaynaklı yapıların ve karar verici konumda bulunanların üniversite sıralamalarına hak ettiğinin ötesinde değer vermesi birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunların başında üniversite sıralamalarında daha yukarılarda yer almanın yolunun atf dizinlerindeki dergilerde yayımlanan makalelerin artırılmasından geçtiği varsayımına dayanan uygulamalar yer almaktadır. Bu tip uygulamalar kimi zaman etik olmayan sonuçların ortaya çıkmasına da sebebiyet verebilmektedir.

Çeşitli üniversiteler atama, ödül ya da destek uygulamalarında uluslararası sıralama sistemlerine atf yapmaktadır. Örneğin, Erciyes Üniversitesi, öğretim üyesi kadrosuna ilk kez atanacaklar için uluslararası akredite bir kuruluşun ["Quacquarelli Symonds (QS)", "Academic Ranking of World Universities (ARWU)" gibi] yaptığı sıralamada ilk 500 arasına giren yurt dışındaki denklığı onaylanmış bir üniversitede doktora veya uzmanlık yapmış olanlar için herhangi bir ölçüt aramamaktadır (Erciyes Üniversitesi, 2017). Hacettepe Üniversitesi ise öğretim üyeliğine yükseltme ve atama kriterlerinde toplam puan hesaplanırken en az bir ay süreli bilimsel etkinliklerin dikkate alınacağını, yurt dışı akademik çalışmanın ["Times Higher Education (THE)" ya da "ARWU"] sıralamalarında gidilen tarihte ilk 200'e giren bir üniversitede yapılması gerektiğini belirtmektedir (Hacettepe Üniversitesi, 2017a; 2017b).

Türkiye'deki üniversitelerin uluslararası sıralama sistemlerindeki konumları medya tarafından sıklıkla ele alınmakta, listelere giren üniversite sayısının nasıl artırılabilirliği tartışılmaktadır (Erkut, 2014; Güçlü, 2015; Cumhuriyet Gazetesi, 2010; Koca, 2014; TEDMEM, 2014). URAP (2017) çalışmasında olduğu gibi bir taraftan Türkiye'deki üniversitelerin uluslararası sıralama sistemlerindeki konumları değerlendirilirken, diğer taraftan

üniversiteler de kendi içlerinde farklı sıralamalardaki konumlarına göre hedefler belirleyebilmektedir (örneğin, Hacettepe Üniversitesi, 2016).

Üniversiteler, uluslararası sıralama listelerinin yayınlanmasını izleyen süreçte konumlarını bir başarı göstergesi olarak web sayfaları, televizyon programları, sosyal medya hesapları gibi çeşitli ortamlardan ilan etmektedir (Bilkent Üniversitesi, 2015; Boğaziçi Üniversitesi, 2015; Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), 2015). Bu duyurular sıralama sistemlerini yakından tanımayan belli bir kitle açısından oldukça yanıltıcı mesajlar içermeye potansiyeline sahiptir. Örneğin, Sabancı Üniversitesi THE'nin 2015 yılında 50 yaşın altındaki 100 üniversite listesinde 13. sırada yer almasını "Dünya üniversitesi olma hayalini gerçekleştirilmede önemli bir adım" olarak yorumlarken (Sabancı Üniversitesi, 2015), Abant İzzet Baysal Üniversitesi (AİBÜ) 2013 yılında Webometrics sıralamasındaki 2122. sırasını "Webometrics sıralamasında üniversitemizin yükselişi sürüyor" (AİBÜ Ajanda, 2014) şeklinde haberleşmiştir. Benzer bir şekilde kimi üniversiteler de sıralamalardaki konumlarını kendilerine göre belli bir göreliliği temel alarak değerlendirmektedir. Örneğin, Nevşehir Üniversitesi (2015), 2015 yılı URAP sıralamasına göre 2007 yılında kurulan 27 devlet üniversitesi arasında ilk sırada yer almasını "akademik performansta yine 1. olduk" başlığı ile duyurmuştur. Hacettepe Üniversitesi (2018) ise "Hacettepe Üniversitesi'nden rekor sıçrayış" başlığı ile üniversitenin ana sayfasında yer verdiği duyurusunda, THE tarafından 2018 yılında gelişmekte olan ekonomiler üniversite sıralamasına göre 24 sıralık bir yükselişin sonucunda 140. sırada yer aldığı bilgisini paylaşmaktadır. 'Gelişmekte olan ekonomiler üniversite sıralaması'nın farklı bir filtre mekanizması olduğu dikkate alınmaksızın bu tip değerlendirmeler yapmak ve bu verilere bağlı olarak başarı hikâyesi yaratmak çok nesnel bir yaklaşım değildir. Burada anılan örnekler, aslında Türkiye'deki üniversitelerin uluslararası sıralama sistemlerine verdikleri değeri ve bu sıralamalardaki konumlarını önemsediklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca söz konusu sıralamalar birer tanıtım aracı işlevi de görmektedir.

Üniversite sıralama sistemlerine çok büyük anlamlar yüklemenin doğru olmadığı literatürde sıklıkla tartışılan bir konudur (Berbegal-Mirabent & Ribeiro-Soriano, 2015; Hazelkorn, 2007). Bu çalışmanın amacı sıralama sistemleri ile ilgili çok boyutlu sorunları gündeme taşımak değildir. Sadece URAP özelinde, üniversite adlarındaki standardizasyon sorunu üzerinden sıralama sistemlerinin kimi zaman yanıltıcı sonuçlara sebebiyet veren yapısı gözler önüne serilmek istenmektedir.

“University Ranking by Academic Performance (URAP)”

URAP, ODTÜ Enformatik Enstitüsü bünyesinde geliştirilen ve akademik performansa göre dünyadaki en iyi 2000 üniversiteyi sıralamayı amaçlayan bir sıralama sistemidir. URAP’ın 2009 yılındaki ortaya ilk çıkış amacı ise Türk üniversitelerini sıralamak şeklinde gerçekleşmiştir. İlk ortaya çıktığı yıl Yükseköğretim Kurulu (YÖK), Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) ve “Web of Science”ın akademik veri tabanları kullanılarak YÖK’ün 2009 yılı bilimsel yayınlar listesinde yer alan 125 Türk üniversitesi dokuz ölçüte göre değerlendirilip, sıralanmıştır. URAP’ın yaptığı ulusal üniversite sıralaması 2010 yılından itibaren URAP-TR ismi ile devam etmiş, zaman içinde kullanılan ölçütler ve bu ölçütlerin elde edildiği kaynaklarda bazı değişiklikler yapılmıştır. Örneğin, toplam yayın sayısı için kullanılan ‘Google Akademik’ veri tabanı yerine, Google akademik verileri için alan ayrımı yapılmadığından, 2013 yılı sıralamasından itibaren “Web of Science” kullanılmaya başlanmıştır (Alaşehir, 2010: 61-62; Alaşehir et al., 2014; Alaşehir, Ömrüzün & Baykal, 2011: 1003-1004, 1006-1007). Tablo 1’de örnek olarak URAP-TR 2013 sıralamasında kullanılan ölçütlere yer verilmektedir.

Tablo 1’deki ölçütler gruplandırılarak her bir ölçüt grubu için en iyi ilk üç üniversiteye 100 puan verilmekte, diğer üniversiteler de bu üç üniversite ile doğrusal bir oranlama yapılmak suretiyle puanlanmaktadır. Daha sonra ölçüt grupları bazında alınan bu puanlar ağırlıklandırılarak toplanmakta ve son puan elde edilmektedir. Ölçütlerin belirlenmesinde hem büyük hem de küçük üniversiteleri nesnel olarak değerlendirebilmek amacıyla toplam sayıların yanında öğretim üyesi başına düşen sayılara ve oranlara da yer verilmiştir. Toplam bilimsel doküman sayısı ve öğretim üyesi başına doküman sayısı ölçütleri ile hem üniversitelerin güncel başarıları değerlendirilmek istenmiş; hem de konferans bildirisini, kitap gibi çıktılara da yer verilmiştir (Alaşehir, 2010: 63; Alaşehir, Ömrüzün & Baykal, 2011: 1007; URAP, 2014).

Zaman içerisindeki kimi düzenlemeler sonucunda 2017 yılındaki Türkiye genel sıralaması için göstergeler dokuz grupta

toplanmıştır. Tablo 2’de göstergeler, amaç, veri kaynağı ve göstergelere ilişkin açıklama URAP (2017) sayfasında verildiği şekli ile sunulmaktadır.

URAP (2017) Tablo 2’de bulunan 1., 3. ve 5. göstergelerin büyük üniversitelerin lehine olduğunun düşünülebileceğini ifade ederken bu kurumların dünya bilimine daha çok katkı yaptıklarının da atlanılmaması gereken bir konu olduğunu ifade etmektedir. Söz konusu üniversitelerin bu katkıları nedeniyle yüksek puan almalarını doğal karşılayan yaklaşım bir noktada niceliği ön plana çıkarmaktadır. URAP, tablodaki 2., 4. ve 6. göstergelerin ise üniversitelerin büyüklüğünden bağımsız olarak kişi başına üretkenliği ölçtüğünü belirtmektedir. Bu durumu büyük üniversitelerin toplam çıktılarında, küçüklerin ise üretkenliklerinden dolayı yüksek puan alma şansına sahip olacağı şeklinde yorumlamaktadır. Oysa gerek yayın üretkenlikleri, gerekse yayınlara yapılan atıflar oldukça çarpık dağılımlara sahip veriler olarak kabul edilmektedir (Seglen, 1992: 628). Tüm bunların yanında URAP performansın sürekliliğinin 3., 4., 5. ve 6. göstergeler ile güncelliğinin ise diğer göstergeler ile ölçüldüğünü savunurken, sıralamada kullanılan dokuz göstergenin eşit ağırlık yüzdelerine sahip olduğunu belirtmektedir.

URAP’ın yukarıda ifade edilen metodolojisi ile ilgili olarak birçok konuyu gündeme getirmek mümkündür. Ancak bu çalışmanın amacı URAP örneğinden hareketle sıralama sistemlerindeki üniversite adlarına yönelik standardizasyon sorununa dikkat çekmek olduğu için bu çalışma kapsamında URAP konusunda genel bilgi vermekle yetinilmektedir.

YÖNTEM

Üniversite sıralama listelerine ilişkin karşılaştırmaların doğru şekilde yapılabilmesi için sıralama listelerindeki üniversite adlarının standart bir biçime getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Söz konusu standardizasyon işlemi hem sıralama sistemlerinin birbirleriyle karşılaştırılmasında, hem de ilgili sıralama sisteminin ne denli güvenilir olduğunun ortaya konmasında önemli bir ölçüttür. Öte yandan literatürde değerlendirme amacıyla

Tablo 1: URAP-TR 2013 Sıralamasında Kullanılan Ölçütler

Ölçütler	Verinin zaman aralığı	Veri kaynağı
Makale sayısı (SCI, SSCI, AHCI)	2012	Web of Science
Öğretim üyesi başına düşen makale sayısı	2012, 2012	Web of Science, YÖK
Atıf sayısı	2008-2012 / 2013	Web of Science
Öğretim üyesi başına düşen atıf sayısı	2008-2012 / 2013, 2012	Web of Science, YÖK
Toplam bilimsel doküman sayısı ¹	2008-2012	Web of Science
Öğretim üyesi başına düşen toplam bilimsel doküman sayısı	2008-2012, 2012	Web of Science, YÖK
Doktora öğrenci sayısı	2012-2013	ÖSYM
Doktora öğrenci oranı	2012-2013	ÖSYM
Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı	2012-2013, 2012	YÖK, ÖSYM

Kaynaklar: Alaşehir, 2010: 63; Alaşehir, Ömrüzün & Baykal, 2011: 1007.

¹Makale, kısa makale, yorum/tarama makalesi, konferans bildirisini, kitap özeti, editoryal mektup, şiir, edebiyat/sanat eleştirileri gibi birçok yayını türünü içermektedir (URAP, 2014d).

Tablo 2: URAP 2017-2018 Türkiye Genel Sıralaması Göstergeleri

No	Gösterge	Amaç	Kaynak	Açıklama
1	Makale sayısı	Araştırma	InCites	2016 yılına ait SCI, SSCI ve AHCI taramalarına giren ve etkinlik çarpanı bakımından ilk %75'lik dilimde yer alan dergilerde basılan makale sayısı
2	Öğretim üyesi başına düşen makale sayısı	Araştırma	InCites ve YÖK	2016 yılına ait SCI, SSCI ve AHCI taramalarına giren ve etkinlik çarpanı bakımından ilk %75'lik dilimde yer alan dergilerde basılan makale sayısı / 2016-2017 yılı öğretim üyesi sayısı
3	Atıf sayısı	Araştırma	InCites	2012-2016 yılları arasında alınan toplam atıf sayısı
4	Öğretim üyesi başına düşen atıf sayısı	Araştırma	InCites ve YÖK	2012-2016 yılları arasında alınan toplam atıf sayısı / 2016-2017 yılı öğretim üyesi sayısı
5	Toplam bilimsel doküman sayısı	Araştırma	InCites	2012-2016 yılları arasında yapılan toplam yayın, tebliğ vb. sayısı
6	Öğretim üyesi başına düşen toplam bilimsel doküman sayısı	Araştırma	InCites ve YÖK	2012-2016 yılları arasında yapılan toplam yayın, tebliğ vb. sayısı / 2016-2017 yılı öğretim üyesi sayısı
7	2015-2016 yılı doktora mezun sayısı	Eğitim ve Araştırma	YÖK	2015-2016 öğretim yılı doktora öğrenci sayısı
8	Doktora öğrenci oranı	Eğitim ve Araştırma	YÖK	2015-2016 öğretim yılı doktora öğrenci sayısı / aynı dönemdeki toplam öğrenci sayısı
9	Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı	Eğitim	YÖK	2016-2017 öğretim yılı toplam öğrenci sayısı / 2016-2017 yılı öğretim üyesi sayısı

Kaynak: URAP, 2017.

yapılan bibliyometrik analizlerde veri tabanlarındaki mevcut verinin herhangi bir işleme tabi tutulmadan kullanılmayacağı ve bu yaklaşımın ileri bibliyometrik analizler için olmazsa olmaz bir adım olduğu da ifade edilmektedir (Van Raan, 2005: 19). Bu bağlamda çalışmamız URAP tarafından sunulan ve web aracılığıyla erişilebilen veriler temel alınarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamızda ilk olarak URAP'a ait 2010-2015 yılları arasındaki tüm sıralama verisi elde edilmiştir. Sonrasında üniversite adlarının her yıl için kendi içerisinde standart olup olmadığı incelenmiştir. Aynı üniversitenin aynı yıl için birden fazla kez listelerde olup olmadığı kontrol edilmiştir. Örneğin, Şekil 1'de yer alan *Texas A&M University*, 2015 yılında URAP listesinde iki kez geçmektedir. Tüm veri seti üzerinde yapılan işlem sonucunda tüm ikilemeler ve aynı üniversiteye ait farklı isimlendirmeler üniversite adları, sıralamada kaçınıcı oldukları ve hangi yıla ait sıralama olduğu bilgisi birlikte tutulacak şekilde tek bir dosya haline getirilmiştir.

Çalışmamızda her üniversite adı web aracılığıyla araştırılarak resmî olarak ne şekilde geçtiği de kaydedilmiştir. Bu isimler URAP üzerinden araştırılarak standart olmayan üniversite adları saptanmıştır. Örneğin, *Al-Azhar University* 2010 yılına ait URAP listesinde *AIEAzhar University* (bakınız, Şekil 2), 2011-2013 yılları listelerinde *Al-Azhar University* ve 2014'teki listede *Al Azhar University* (bakınız, Şekil 3) olarak anılmaktadır.

BULGULAR

URAP üzerinde yapılan analizler farklı yıllardaki sıralamalarda üniversite adlarının çok farklı şekillerde geçtiğini göstermektedir. Çalışmamız kapsamındaki yıllara ait (2010-2015) sıralama listelerinde adı standart olmayan 779 üniversite bulunmaktadır. Tablo 3'te standart olmayan 779 üniversitenin URAP listelerinde kaç farklı şekilde yer aldığı gösterilmektedir.

Tablo 3'teki dört farklı girişin olduğu üniversiteler *National University of Sciences & Technology*, *Pontificia Universidad Catolica de Valparaiso*, *Royal Holloway University of London* ve *Universidad Autónoma de San Luis Potosí* olarak saptanmıştır. Çalışılan yıl aralığından hareketle altı listenin bulunduğu bir platformda bir üniversite adının dört kez farklı şekilde yer alması dikkat edilmesi gereken bir standardizasyon sorunudur. Örnekleme gerekirse *Universidad Autónoma de San Luis*

Tablo 3: URAP'taki Adı Standart Olmayan Üniversitelere Ait Giriş Sayıları

Aynı üniversiteye ait kaç farklı giriş olduğu	N
2	665
3	110
4	4
Toplam	779

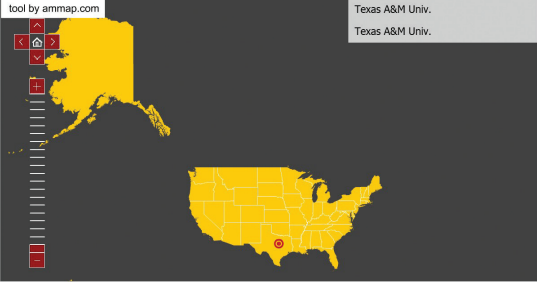
University Ranking by Academic Performance

Home page | 2016-2017 World Ranking | Previous Rankings | Symposium | Methodology | Team | Contact | Publications | URAP TURKEY

You are here: [Homepage](#)

Texas A&M University

tool by ammap.com

World Ranking

World Ranking	Category	Article	Citation	Total Document	AIT	CIT	Collaboration	Total
105	A++	83.23	78.95	38.67	70.47	51.30	56.80	379.43
1212	B+	57.04	47.78	19.60	39.21	26.87	45.96	236.46

University Search

Quick Links

- World Ranking (2015-2016)
- Field Based Ranking (2014-2015)
- Help
- FAQ

News

- 20.09. 2016
The Fourth URAP Symposium held on 14 October, 2016 in Ankara, Turkey. [URAP'16 PROGRAMME](#)
- URAP 2016 September (NEW!!!)
(09.09.2015) University Ranking by Academic Performance (URAP) Center announced 2015-2016 Field Based Ranking
- URAP 2016 February

Şekil 1: Texas A&M University'nin 2015 yılı sıralamasına ait ekran görüntüsü.

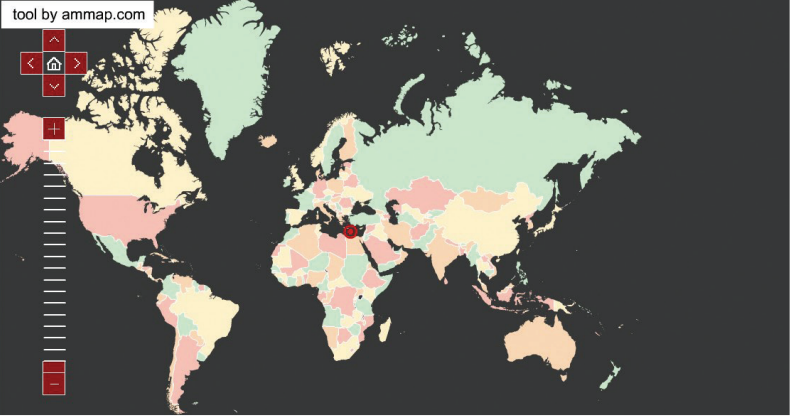
University Ranking by Academic Performance

Home page | Current Ranking | Field Based Ranking | Previous Rankings | Events | Methodology

You are here: [Homepage](#)

AIEAzhar University

tool by ammap.com

World Ranking

World Ranking	Category	Article	H-Index	Citation	Google Scholar	Impact	Collaboration	Total
1240	B+	60.87	24.33	29.04	18.32	30.30	37.97	200.84

Contact :

Web Site : www.azhar.edu.eg

Şekil 2: Al-Azhar University için URAP'tan alınmış 2010 yılına ait ekran görüntüsü.

Potosí 2010-2013 yıllarına ait listelerde *Universidad Autonoma de San Luis Potosí* olarak yer alırken, 2014'te *Autonomous University of San Luis Potosí* ve 2015 yılındaki listede *Universidad Autonoma de San Luis Potos* şeklinde geçmektedir.

Tablo 4'te aynı üniversite adının URAP'ta farklı yıllarda ne şekilde geçtiğine dair örnekler yer verilmektedir. Üç farklı girişin bulunduğu 110 üniversite (bakınız, Tablo 3) içerisinde rastgele seçilen 10 üniversiteye ait standardizasyon sorununu gösteren bulgular ise Tablo 4'te sunulmaktadır.

Örneğin, 2010-2013 yıllarına ait sıralamalarda *Maria Curie Sklodowska University* olarak yer alan üniversite 2014 yılında *Maria Curie Skodowska University*, 2015 yılında ise tire işareti kullanımı ile *Maria Curie-Sklodowska University* olarak URAP listelerinde yer almaktadır.

Tablo 4'te verilen örneklerle birlikte URAP'a ait tüm veri setindeki standardizasyon problemlerine ilişkin saptamalar aşağıda maddeler halinde sunulmaktadır:

- Sıralama listelerinde kimi üniversitelerin farklı dillerdeki adları kullanılmaktadır ve bir yıldan başka bir yıla kullanım biçimi değişmektedir.

- Üniversite adlarındaki küçük-büyük harf kullanımına dikkat edilmemektedir.
- Üniversitelerin kısa ve uzun adlarının kullanımı konusunda farklılıklar vardır.
- Kimi üniversite adlarındaki noktalama işaretlerinin farklı şekillerdeki kullanıldığı görülmektedir.
- Kimi zaman üniversitelerin bulunduğu yer adlarının üniversite adına eklendiği, kimi zaman ise eklenmediği anlaşılmaktadır.
- Aynı üniversitelerin aynı yıl içinde aynı adla birden çok defa sıralandığı görülmektedir.

Yukarıda sunulan sorunlar sıralama listelerine dayalı olarak daha çok bibliyometrik analiz yapacak kişileri ilgilendirmektedir. Öte yandan son maddede ifade edilen bir üniversite için aynı yıl içinde birden çok kez sıralama listesinde yer alma konusu göz ardı edilemeyecek düzeyde ciddi bir konudur. Şekil 4'te 2015 yılına ait URAP sıralamasındaki birden çok kez geçen üniversiteler ve URAP'taki sıralama bilgisi sunulmaktadır. Şekil 4'teki üniversiteler 2015 yılı sıralamasında en yüksek konumda

Şekil 3: Al-Azhar University için URAP'tan alınmış 2014 yılına ait ekran görüntüsü.

bulunan üniversiteden (*Texas A&M University*) en geride olana (*Pir Mehr Ali Shah Arid Agriculture University Rawalpindi*) doğru konumlandırılmıştır. Buna göre *Texas A&M University* 2015 URAP sıralamasında hem 105. hem de 1212. sırada geçmektedir. Bu durum bir taraftan *Texas A&M University*'nin sıralamada daha yukarıda yer almasını engellerken, öte taraftan listede bu şekilde birden çok kez geçen üniversiteler diğer üniversitelerinin sıralamalarda daha da aşağıya inmesine neden olmaktadır.

Şekil 4'te URAP listesinde birden çok kez yer alan kimi üniversiteler arasında 1000 sıranın üzerinde farka sahip üniversiteler (*Texas A&M University*, *Vrije Universiteit Brussel*) olduğu gibi listede peşi sıra sıralanan üniversite de (*Nelson Mandela Metropolitan University*) vardır.

Nelson Mandela Metropolitan University için 2015 yılına ait URAP verileri incelendiğinde söz konusu üniversitenin 1357. ve 1358. sıralarda kendine yer bulduğu görülmektedir (bakınız, Şekil 5). 1358. sırada yer alan *Nelson Mandela Metropolitan University* makale, atıf, toplam yayın ve işbirliği açısından 1357. sırada yer alan *Nelson Mandela Metropolitan University*'nin üzerinde, 1357. sırada yer alan *Nelson Mandela Metropolitan University* ise AIT ("Article Impact Total") ve CIT ("Citation Impact Total")'e göre 1358. sıradaki *Nelson Mandela Metropolitan University*'nin üzerinde performansa sahiptir. İlginç olan nokta *Nelson Mandela Metropolitan University*'ye ait iki kayıdn toplam makale, atıf, toplam yayın, işbirliği, AIT ve CIT ölçütleri açısından birbirinden farklı değerlere sahip olmalarına - hatta kimi yerde iki kattan fazla puan farklılıklarına - karşın 2000 üniversitenin sıralandığı listede alt alta yer almalarıdır.

Tablo 4: URAP'ta Farklı Şekilde Yer Alan Üniversite Adları

Aynı üniversiteye ait farklı girişler	Yıllar
AIEAzhar University	2010
Al-Azhar University	2011-2013
Al Azhar University	2014
American University of BEIRUT (AUB)	2010-2013
American University of Beirut	2014
American University of Beirut (AUB)	2015
BarEllan University	2010
Bar-Ilan University	2011-2013
Bar Ilan University	2014-2015
Universidad Autonoma de Puebla	2010-2013
Benemerita Universidad Autonoma de Puebla	2014
Benemerita Universidad AutOnoma de Puebla (BUAP)	2015
Universita Ca Foscari Venezia	2010-2013
University of Ca Foscari Venezia	2014
Universita Ca' Foscari Venezia	2015
Charite Universitätsmedizin Berlin	2010
Charite Medical University of Berlin	2014
Charite - Universitätsmedizin Berlin	2015
Corvinus University of Budapest	2013
Corvinus University Budapest	2014
Corvinus University	2015
DaEYeh University	2010
Da-Yeh University	2011-2013
Da Yeh University	2014
Bandung Institute of Technology (ITB)	201-2013
Institute Technology of Bandung	2014
Bandung Institute of Technology (ITB)	2015
Maria Curie Sklodowska University	2010-2013
Maria Curie Skodowska University	2014
Maria Curie-Sklodowska University	2015

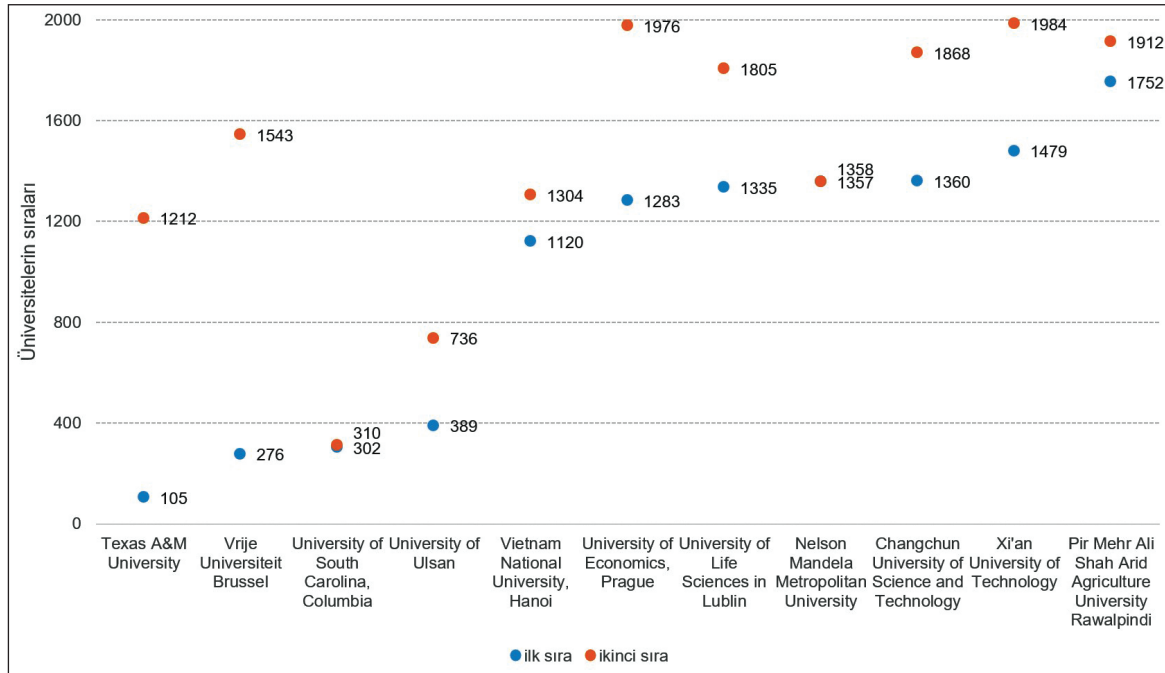
Şekil 4'teki üniversitelerden *Vrije Universiteit Brussel* URAP listesinde iki kez anılırken, Belçika'nın 2015 yılında toplamda 11 üniversitesinin sıralamada yer aldığı gibi bir çıkarım yapılmasına neden olmaktadır. Oysa Şekil 6'da yer alan ekran görüntüsünde de görülebileceği üzere Belçika üniversiteleri listelenirken aynı üniversite hem 5. hem de 11. sırada ayrı birer üniversiteymiş gibi yer almaktadır. Muhtemelen 11. sıradaki veriler 5. sıradaki verilerle birleştirildiğinde *Vrije Universiteit Brussel* daha yukarıda bir yerde konumlanma şansına sahip olacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

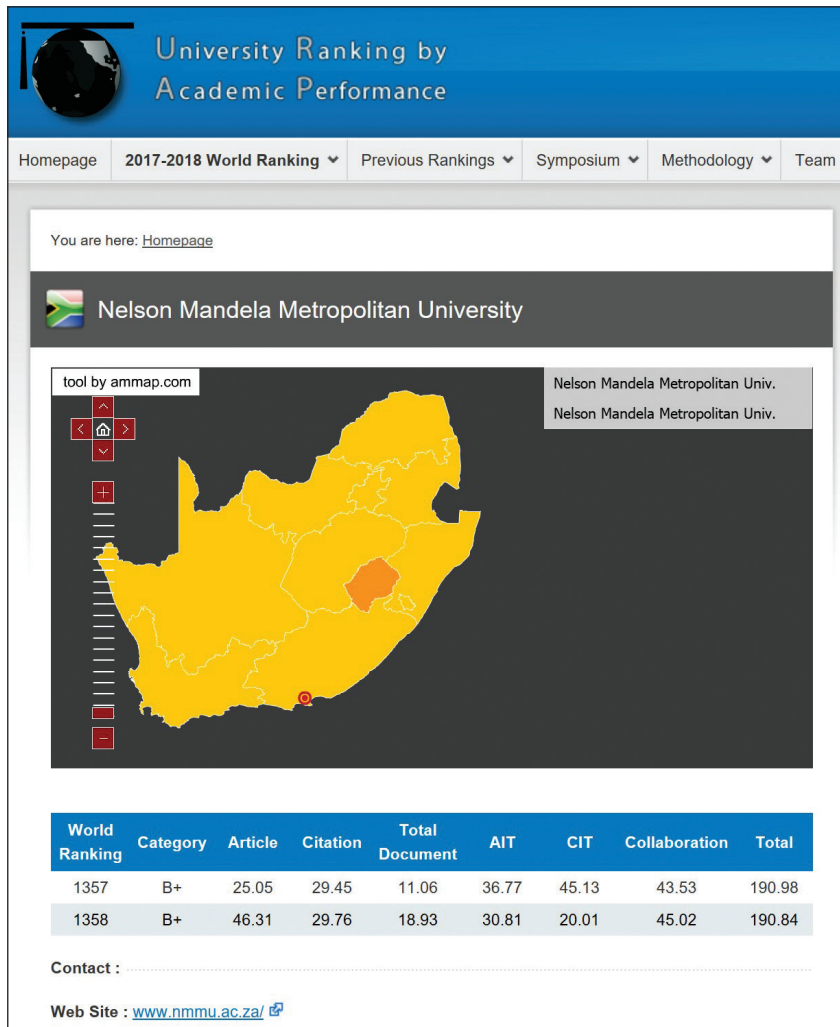
Üniversiteler, sıralama sistemlerinin varlığına bile kuşkulu bakabilecekken söz konusu sıralamaları ciddi şekilde önemsemektedirler. Araştırmamız ne bibliyometrik ölçümler bakımından söz konusu sıralamaları incelemektedir; ne de üniversite sıralama sistemlerindeki metodoloji sorunlarına odaklanmaktadır. Araştırmamız sadece üniversite sıralama sistemlerindeki üniversite adlarıyla ilgili var olan standardizasyon sorunları konusunda farkındalık yaratmaya çalışmaktadır. Sıralama sistemleri, yapmış oldukları sıralamaları kamuoyu ile açık şekilde paylaşmaktadırlar. Ancak gerek kendi veri setlerine, gerekse arka planda çalıştırdıkları algoritmalara ulaşmak pek mümkün değildir. Üniversite adlarındaki standart olmayan yapı ve veri kaynaklarının dinamikliği nedeniyle tersine mühendislik yaparak üniversite sıralama sistemlerinin ne şekilde davrandığını ortaya koymak da kolay olmamaktadır. Çalışmamız çeşitli nedenlerle (veri tabanlarındaki hatalı girişler, üniversitelerin birleşmesi ya da bölünmesi vb.) zaten olabildiğince standardizasyon sorunu² yaşanan üniversite adlarıyla ilgili olarak ortaya konulan son ürünlerde de ciddi hataların olduğunu gözler önüne sermektedir.

URAP özelinde yapılan analizler çok farklı standardizasyon sorunları olduğunu göstermektedir. Aynı üniversitenin farklı yıllara ait listelerde üçer, dörder kez farklı adlarla anılması, aynı üniversitenin aynı yıla ait listede aynı adla birden çok kez yer alması temel standardizasyon problemlerinin başında gelmektedir. Söz konusu hatalar sıralamaların da hatalı olmasına

²Uluslararası üniversite sıralama sistemlerindeki üniversite adlarının standartlaştırılması esnasında karşılaşılan temel sorunlar bir araştırmada detaylı şekilde ele alınmaktadır (Doğan, 2017: 60).

Şekil 4: URAP 2015 yılı listesinde birden çok kez geçen üniversiteler ve sıraları.

Şekil 5: Nelson Mandela Metropolitan University için URAP'tan alınmış 2015 yılına ait ekran görüntüsü.

Country Ranking	University Name	World Ranking	Category	Article	Citation	Total Document	AIT	CIT	Collaboration	Total
1	Catholic University of Leuven	23	A++	97.35	96.93	45.11	83.64	57.20	76.50	456.72
2	Ghent University	57	A++	91.30	86.27	41.01	75.52	53.28	67.32	414.69
3	University of Antwerp	234	A+	72.65	71.69	33.80	62.23	48.59	54.13	343.10
4	Universite Libre de Bruxelles	236	A+	71.80	73.29	31.81	62.73	49.06	54.26	342.95
5	Vrije Universiteit Brussel	276	A	70.90	70.23	33.17	61.04	48.70	51.76	335.80
6	Universite de Liege	295	A	70.49	69.49	33.23	59.47	46.97	52.92	332.55
7	Universite Catholique de Louvain	330	A	69.47	68.44	32.93	59.54	47.56	50.74	328.67
8	Universite de Mons-Hainaut	669	B++	63.31	65.36	30.11	56.47	47.01	46.62	308.88
9	Hasselt University (University of Limburg)	849	B++	63.80	63.79	30.16	54.81	45.28	46.04	303.88
10	Facultes Universitaires Notre Dame de la Paix	1046	B+	50.08	63.23	23.55	54.61	45.34	45.71	282.53
11	Vrije Universiteit Brussel	1543	B	5.18	29.69	8.13	29.07	45.01	20.57	137.65

Tags: URAP, Academic Performance, University Ranking, Top universities in Belgium

RSS Feed

Şekil 6: 2015 yılı sıralamasında URAP listesinde yer alan Belçika üniversiteleri.

neden olmaktadır. Açıkçası sıralamalar hatalı olsun ya da olmasın üniversiteleri bu şekilde sıralamak çok doğru bir yaklaşım değildir. Söz konusu sıralama sistemleri (URAP örneğinde de olduğu gibi) kısa süre içerisinde hem veri kaynaklarını, hem de sıralama için kullandıkları algoritmaları değiştirmektedir. Üniversitelerin performansını değişen veri setlerine ve algoritmalara dayalı olarak yükseldi ya da düştü şeklinde yorumlamak da bu bağlamda uygun olmamaktadır. Yine de karar vericiler açısından bu tip sıralama listeleri cazibesini korumaktadır.

Üniversite sıralama sistemlerine yönelik standardizasyon sorununu aşabilmek için sıralamaları yapan kuruluşların özen göstermesi gerekmektedir. Öte yandan sıralama sistemleri üzerinden birtakım kararlar alan yapıların da mevcut hataları göz önünde bulundurarak hatalar barındıran sıralama sistemlerini bu denli öne çıkaracak şekilde davranmamaları önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- AİBÜ Ajanda. (2014, 17 Mart). Webometrics sıralamasında üniversitemizin yükselişi sürüyor. Retrieved from <http://ajanda.ibu.edu.tr/?p=134571>
- Alaşehir, O., Ömrüzün, F., & Baykal, N. (2011). *Üniversite sıralama sistemlerinin anlattıkları ve Türkiye için yeni bir sıralama sistemi gereksinimi*. Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (UYK-2011), 27-29 Mayıs 2011, İstanbul, Bildiri Kitabı Cilt 2 (pp. 1003-1009). İstanbul: Deomed Yayıncılık. Retrieved from http://www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/Uluslararası_+yukse%C3%B6gretim_kongresi_+bildiri_kitabi_cilt_2.pdf/9a809b23-fb1a-4cdd-bd83-c30d5d16de8f
- Alaşehir, O. (2010). *University ranking by academic performance: A scientometrics study for ranking World Universities*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

- Alaşehir, O., Çakır, M., Acartürk, C., Baykal, N., & Akbulut, U. (2014). URAP-TR: A national ranking for Turkish universities based on academic performance. *Scientometrics*, 101, 159-178.10.1007/s11192-014-1333-4.
- Berbegal-Mirabent, J., & Ribeiro-Soriano, D.E. (2015). Behind league tables and ranking systems: A critical perspective of how university quality is measured. *Journal of Service Theory and Practice*, 25(3), 242-266.
- Bilkent Üniversitesi. (2015, 8 Mayıs). Quacquarelli Symonds 2015 yılında farklı alanlarda dünyada en iyi olan üniversiteleri açıkladı. Bilkent, 6 alanda dünyanın en iyi üniversiteleri arasında. Retrieved from <http://w3.bilkent.edu.tr/www/bilkent-6-alanda-dunyanin-en-iyi-universiteleri-arasinda/>
- Boğaziçi Üniversitesi. (2015, 7 Ekim). The Times Higher Education (THE) Dünya üniversiteleri sıralaması açıklandı. Retrieved from <http://haberler.boun.edu.tr/tr/haber/the-times-higher-education-the-dunyauniversiteleri-siralamasi-aciklandi>
- Cumhuriyet Gazetesi (2010, 13 Ekim). İlk 500 ve Türk üniversiteleri/1. *Cumhuriyet Gazetesi*. Retrieved from http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/178916/ilk_500_ve_Turk_Universiteleri_1.html
- Doğan, G. (2017). *Akademik performans odaklı uluslararası üniversite sıralama sistemlerinin genel sıralamalarına ve ölçütlerine göre değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Erciyes Üniversitesi. (2017). Erciyes Üniversitesi akademik yükseltme ve atama kriterleri. Retrieved from <https://tinyurl.com/yd7a4ch4>
- Ercüt, E. (2014, 3 Ekim). Dünya sıralamalarında Türk üniversiteleri. *Hürriyet Gazetesi*. Retrieved from <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/27323412.asp>
- Güçlü, A. (2015, 2 Haziran). Üniversitelerimiz dünya sıralamasında neredeler? *Milliyet Gazetesi*. Retrieved from <http://www.milliyet.com.tr/universitelerimiz-dunya/gundem/ydetay/2067865/default.htm>

- Hacettepe Üniversitesi. (2016). *Kurumsal iç değerlendirme raporu*. Retrieved from <http://www.kalitekomisyonu.hacettepe.edu.tr/rapor140217.pdf>
- Hacettepe Üniversitesi. (2017a). Hacettepe Üniversitesi öğretim üyeliğine yükseltme ve atama kriterleri (Ankara Devlet Konservatuarı ve Güzel Sanatlar Fakültesi hariç). Retrieved from https://www.hacettepe.edu.tr/akademik/atama/2015sonrasi_GENELKRITERLERYOKGonderilen230315.pdf
- Hacettepe Üniversitesi. (2017b). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyeliğine yükseltme ve atama kriterleri. Retrieved from https://www.hacettepe.edu.tr/akademik/atama-kriterleri_2015oncesi
- Hacettepe Üniversitesi. (2018). Hacettepe Üniversitesi'nden rekor sıçrayış. Retrieved from <http://www.hacettepe.edu.tr/duyuru/rekduy/HuRekorTirmanis.pdf>
- Hazelkorn, E. (2007). The impact of league tables and ranking systems on higher education decision making. *Higher Education Management and Policy*, 19(2), 1-24.
- IREG Observatory. (2018a). IREG inventory on international rankings. Retrieved from <http://ireg-observatory.org/en/inventory-international-rankings/ranking-profile>
- IREG Observatory. (2018b). IREG inventory of national rankings. Retrieved from <http://ireg-observatory.org/en/index.php/ireg-inventory>
- Koca, G. (2014, 25 Ağustos). Dünya sıralamalarına girmenin en önemli şartı tek tiplikten vazgeçmek. *Hürriyet Gazetesi*. Retrieved from <http://www.hurriyet.com.tr/dunyasiralamalarina-girmenin-en-onemli-sarti-tek-tiplikten-vazgecmek-27069168>
- Nevşehir Üniversitesi. (2015, 25 Kasım). Akademik performansta yine 1. olduk. Retrieved from <https://www.nevsehir.edu.tr/tr/10757>
- Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ). (2015, 30 Nisan). ODTÜ 10 alanda dünyanın en iyi üniversiteleri arasında. Retrieved from <http://www.metu.edu.tr/tr/duyuru/odtu-10-alanda-dunyanin-en-iyi-universiteleri-arasinda>
- Sabancı Üniversitesi. (2015, 18 Mayıs). THE "Dünya 50 yaşın altındaki en iyi 100 üniversite sıralaması"nda Türkiye birincisiyiz. *Gazete SU*. Retrieved from <https://gazetesu.sabanciuniv.edu/tr/2015-04/dunya-50-yasin-altindaki-en-iyi-100-universite-siralamasinda-turkiye-birincisiyiz>
- Seglen, P.O. (1992). The skewness of science. *Journal of the American Society for Information Science*, 43(9), 628-638.
- TEDMEM. (2014, 28 Ağustos). Dünya'nın en iyi üniversiteleri arasında neden Türkiye'den sadece tek bir üniversite var? Retrieved from <http://www.tedmem.org/mem-notlari/dunyanin-en-iyi-universiteleri-arasinda-nedenturkiyeden-sadece-tek-bir-universite-var>
- University Ranking by Academic Performance (URAP). (2014). 2013 Üniversiteler sıralaması. Retrieved from <http://tr.urapcenter.org/2013/>
- University Ranking by Academic Performance (URAP). (2017). 2017-2018 Türkiye genel sıralaması göstergeleri. Retrieved from <http://tr.urapcenter.org/2017/2017.php>
- Van Raan, A.F.J. (2005). *Challenges in ranking of universities*. Invited paper for the First International Conference on World Class Universities, Tong University, Shanghai, June 16-18. Retrieved from <http://www.shanghairanking.com/wcu/wcu1/van%20Raan.pdf>